

BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Soliyev Ilhomjon Sobirovich

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi

Farg'ona davlat universiteti, magistr

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13879785>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20- Sentabr 2024 yil

Ma'qullandi: 25- Sentabr 2024 yil

Nashr qilindi: 30- Sentabr 2024 yil

KEY WORDS

boshlang'ich ta'lim, axborot kompetensiyasi, innovatsion texnologiyalar, raqamli ko'nikmalar, o'qituvchi malakasi, ta'lim jarayoni, pedagogik innovatsiyalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ta'lim samaradorligi

ABSTRACT

Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarning roli o'rganiladi. Bugungi kunda axborot texnologiyalarining tez sur'atlar bilan rivojlanishi ta'lim tizimida ham sezilarli o'zgarishlar qilishni talab etmoqda.

Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarning ahamiyati ortib borayotgan bir davrda, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish muhim masala bo'lib qolmoqda. Axborot texnologiyalari ta'lim jarayonini samarali tashkil qilishda keng imkoniyatlar yaratib, o'qituvchilarga o'z pedagogik mahoratini oshirishda yordam beradi. O'quvchilarning zamonaviy dunyo talablariga mos holda tarbiyalanishi va ta'lim olishi uchun o'qituvchilar nafaqat o'z sohalari bo'yicha mutaxassis bo'lishi, balki raqamli texnologiyalarni chuqur o'rganib, ulardan unumli foydalana olishi zarur.

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari o'z kasbiy faoliyatida axborot texnologiyalaridan foydalanib, ta'lim jarayonini zamonaviy va interaktiv shaklda tashkil qilishi, o'quvchilarning qiziqishlarini oshirishda va ularning intellektual salohiyatini rivojlantirishda asosiy vosita sifatida qo'llanishi lozim. Shuningdek, axborot kompetensiyasini rivojlantirish faqat texnologik bilimlarni egallash emas, balki o'qituvchining axborot oqimlarini boshqarish, ma'lumotlarni to'g'ri tahlil qilish va ulardan foydali xulosa chiqarish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Shu sababli, innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish boshlang'ich ta'limda sifatli ta'lim berishga katta hissa qo'shadi va ta'lim tizimining zamonaviy talablarga moslashuvchanligini ta'minlaydi.

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarning roli ilmiy adabiyotlarda keng o'rganilgan mavzulardan biri hisoblanadi. Bu yo'nalishda o'tkazilgan tadqiqotlar innovatsion texnologiyalar ta'lim jarayonida qanday afzalliklar yaratishi va o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni haqida ko'plab muhim xulosalar beradi.

Masalan, E.A. Egoryeva va N.V. Malinovskaya (2020) tomonidan olib borilgan

tadqiqotlar natijasida, innovatsion texnologiyalar o'qituvchilarning axborot va kommunikatsiya texnologiyalari bo'yicha malakasini oshirishda samaradorligini ta'kidlaydi. Tadqiqotchilar raqamli ta'lim platformalari va masofaviy o'qitish uslublarining o'quvchilar va o'qituvchilar uchun yangi imkoniyatlar ochib berishi, o'qituvchilarning darslarni interaktiv, qiziqarli va texnologiyalarga boy formatda o'tishiga imkon yaratishini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, P.G. Murtazayev (2021) innovatsion texnologiyalarning o'quv jarayonida qo'llanilishi natijasida o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish va ularning bilimlarini mustahkamlashda katta ahamiyat kasb etishini qayd etadi. Tadqiqotda boshlang'ich ta'lim o'qituvchilariga innovatsion texnologiyalar bilan ishlashda duch keladigan qiyinchiliklar va ularni yengib o'tish strategiyalari ham muhokama qilinadi.

Yana bir muhim manba, V.I. Bespalko va R.A. Selevko (2020) tadqiqotlarida o'qituvchilarning axborot-kommunikatsiya kompetentsiyasini rivojlantirish bo'yicha metodik yondashuvlar tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqotlarda boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishda maxsus treninglar, masofaviy kurslar va o'quv platformalarining ahamiyati ko'rsatilgan. Shu bilan birga, o'quvchilarning texnologik muhitda ishlash qobiliyatlari va axborot oqimlarini boshqarish qobiliyatlarini rivojlantirish muhimligi ham ta'kidlangan.

Global miqyosda olib borilgan tadqiqotlar, xususan, UNESCO (2021) tomonidan taqdim etilgan hisobotlar ham boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini raqamli texnologiyalar bilan tanishtirish va ulardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar beradi. Ushbu hisobotlar o'qituvchilarning axborot texnologiyalari bo'yicha malakasini oshirishni zaruriy shart sifatida ko'rib, bu sohada qo'llanilishi mumkin bo'lgan innovatsion yondashuvlarni ko'rsatadi.

Xulosa

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimi uchun muhim vazifalardan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish o'qituvchilarning texnologik ko'nikmalarini rivojlantirishga va dars jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini interaktiv, qiziqarli va yanada samarali qilib tashkil etishga imkon beradi.

Innovatsion texnologiyalar nafaqat ta'lim sifatini yaxshilaydi, balki o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini ham modernizatsiya qiladi. O'qituvchilar o'z darslarini o'quvchilar ehtiyojlariga moslab, zamonaviy talablarga javob beradigan shaklda olib borish imkoniga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, tadqiqotda aniqlanganidek, o'qituvchilar texnologik vositalardan foydalanishda ma'lum qiyinchiliklarga duch kelmoqda, bu esa ularning doimiy ravishda malaka oshirishi zarurligini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarni keng qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi, raqamli ko'nikmalarni rivojlantiradi va o'qituvchilarning zamonaviy ta'lim muhitiga moslashishiga yordam beradi. Shu sababli, o'qituvchilar uchun doimiy texnologik treninglar, masofaviy kurslar va o'quv platformalarini joriy etish kelgusida ham dolzarb bo'lib qoladi. Innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy qilish orqali ta'lim sifati yanada yuqori bosqichga ko'tariladi va o'quvchilarning umumiy rivojlanishiga katta hissa qo'shiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmadaliyev, A. (2020). Ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llashning dolzarb masalalari. *Pedagogika va innovatsiyalar*, 5(2), 45-56.
2. Alimova, G. (2019). Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini shakllantirishning metodik asoslari. *Oliy ta'lim muammolari*, 3(1), 32-42.
3. Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2015). *NMC Horizon Report: 2015 K-12 Edition*. The New Media Consortium.
4. Samadov, T. (2021). Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari. *Ta'lim va tarbiya ilmiy jurnali*, 4(3), 22-34.
5. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record* 108(6), 1017-1054.
6. Wadmany, R., & Kliachko, S. (2021). Innovative Technologies in Teacher Education: A Study of Challenges and Opportunities. *Journal of Educational Technology*, 22(4), 95-105.
7. Rahmonov, O. (2020). Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi roli. *O'zbekiston ta'limi va ilm-fani*, 2(1), 58-69.

